

Latina medicorum – lääketieteen latinaa

Ylermi Luttinen

Medicus

Pori

Lääketieteen latina on oikeastaan eräänlaista sekakieltä. Latinan ja kreikan osuus on noin 45% kumpaakin ja loput 10% arabiaa, roomaanisia ja germaanisia kieliä. Latina on kuitenkin kieli, jolla lääketiedettä kirjoitettiin ja puhuttiin. Koska kreikan lainasanoja on suuri määrä, taiputus on usein hankalaa latinistillekin. Sanat taipuvat usein poikkeavasti ja latinaa osaavankin on vaikea hallita esimerkiksi genetiivin muodostaminen.

Latina on edelleen lääketieteen kielen perusta. Se on yleismaailmallinen ja sen avulla kommunikointi eri maiden lääkäreiden kesken onnistuu melko vaivattomasti. Latinan avulla pystymme täsmällisiin ja tarkkoihin anatomisiin kuvauksiin ja diagnooseihin.

Lääkärikoulutukseen ei enää kuulu pakollisia latinan opintoja ja lääkäreiden latinantaito onkin nykyään varsin heikkoa. Lääkärit käyttävät työssään päivittäin latinaa erityisesti diagnooseissa, jotka tulevat tietokoneelta helposti. Ne ovat kuitenkin lähes poikkeuksetta puutteellisia, kaipaavat täsmennystä, vaihtoehtojen poistoa jne. Tuntuu uskomattomalta, mutta esim. ortopedit kirjoittavat ehkä yleisimmän diagnoosinsa, polven venähdyksen, muotoon *Distorsio genu*. Tämä tarkoittaa *Venähdys polvi*, kun se pitäisi olla *Polven venähdys, Distorsio genus*. Genetiivin s-pääte jää säännönmukaisesti pois. Olisi vähintään kohtuullista vaatia, että lääkäri osaisi oman erikoisalansa yleisimmät diagnoosit oikein!

Lääketieteen latinaa luentoni ensimmäisessä osassa tutustumme kieleen. Käymme läpi substantiivien taiputusmalleja eri taiputuskaavioissa (deklinaatioissa) sekä adjektiivien yhdistämistä substantiiviin. Opimme sijamuodoista meille tärkeimmät: nominatiivin ja genetiivin. Varsin vaikeaan verbioppiin emme esityksessä syvenny, koska käytännön työssä se ei ole erityisen tärkeää. Luennon toisessa osassa alamme muodostaa diagnooseja oppimamme pohjalta helpoista monimutkaisempiin.

Oheismateriaalina jaetaan kaksi kirjasta: *Latina medicorum* ja *Grammatica linguae Latinae*, joissa on perusteellista tietoa lääketieteen latinasta kielioppiviitteineen. Sekä luento että kirjat pohjautuvat suurelta osin Reijo Pitkärannan ansiokkaaseen *Latina medicorum* -kirjaan.